

mtatkki

Hungarian Academy of Sciences
Centre for Social Sciences
Institute for Minority Studies

A PDF fájlok elektronikusan kereshetőek.

A dokumentum használatával elfogadom az
[Europeana felhasználói szabályzatát](#).

Közgazdasági élet.

Magyar-keleti csomag-forgalom. Kereskedelemügyi miniszterünk külön magyar-keleti csomag-forgalmat rendeztetvén be, ennek közvetítésével a magyar-kereskedelmi társaságot bízta meg. A miniszter ezen ugynevezett »messagerie« szolgálat igénybevételére annak idején felkérte az osztrák, a német-birodalmi, a szerb és a bulgár kormányt! A csomagforgalom csakhamar örvendetes lendületet vett, s a nevezett kül-államok kormányai ezen felajánlott szolgálatot tényleg igénybe is vették. Ekként a csomag-forgalom keletre ma már teljesen magyar közvetítéssel közöltetik s mondhatni az egész kelet felé irányuló forgalom kiváló tényezővé is vált.

— A magyar csomag-forgalmi szolgálat berendezéséről a külföldi lapok is ismételve teljes elismeréssel emlékeztek meg, s köztük a müncheni »Allgemeine Zeitung« ki is emelte azon előnyös és fontos szolgálatot, melyet ezen közvetítés a hazai kereskedelemnek keletfelé nyújt. Kereskedelmi miniszterünk, hír szerint, újabban a fume-málta-tuniszi »messagerie«-szolgálatot is berendezni kívánja; a mely tervezett intézkedésnek előnyeit felesleges bővebben magyarázni, — csakhogy kívánatos, miszerint hazai kereskedelmünk minél nagyobb mérvben vegye igénybe ezen részére nyújtandó újabb fejlesztő eszközöket!

Naftaforrások a Kaukaszban. A Kaspi-tenger környékén, tudvalegőleg roppant mennyiségben fakadozik fel a földiolaj (nafta.) Legújabbban Baku mellett fedeztek fel rendkívül gazdag naftaforrást, mely naponként több, mint ötezer tonna földiolajat ont ki magából, úgy hogy a kiömlő anyag, mintegy jókora patak veszi az útját tovább. A forrás kiaknázására alakult részvénytársaság óriási jövedelemre számít, annak daczára, hogy a földolaj ára, az igen rohamossá vált kínálat folytán, mintegy harmincz perczenttel csökkent.

Mi újság az örmény világban?

Dseráz Minász felolvasása. Londonban egy társulat felszólítására, Dseráz Minász, a »L'Armenie« szerkesztője négy felolvasást tartott az örmény iradalomról. A negyedik felolvasás után Hol Arthur, tekintélyes angol így szólott: »Ha mi angolok nem küldhetünk nagy összegeket Örményországba, hogy azokkal a keresztények szorult helyzetén könnyítsünk, legalább imádkozunk érettök, hogy Isten szabadítsa meg őket«.

A jávai örmények, kik mult év mártz. 14-én indultak ki Bataviából, jártak Egyiptomban, Jeruzsálemben, Smyrnában, Konstantinápolyban, Bulgáriában, Velenczében, Londonban, Párisban — nov. 20-án tértek Marseillén át vissza hazájokba. Utjokról lapunk már tett említést.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos: SZONGOTT KRISTÓF.

Szamosújrárt, Todorán Endre „Aurora“ könyvnyomdája.

Markovich Jakob.

(Szül. 1820. okt. 30. meghalt 1891. nov. 28-án.)

Markovich Jakob, Markovich Simon városi tanácsos és ikafalvi Dombay Anna fia, született 1820. október 30-án Erzsébetvároson. A szülők felismervén jeles tehetségű fiok hajlamait, melyek őt korán a tudományos ismeretek felé vonzották — miután szülővárosában az elemi és a két grammatikai osztályt elvégezte volna — tanulmányai folytatása végett Székely-Udvarhelyre vitték, hol az 1835/36 és 1836/37 tanévekben a grammatika felső osztályait tanulta. A retorikát és költészetet Zalathnán sajátította el, majd az 1837-ik évben Gyula-Fehérvárra ment az erdélyi róm. kath. papnövelő-intézet növendékei közé, honnan mint végzett theologus távozott el.

Negyed-éves theologus korában, mint a kebli önképzőkör elnöke, nyelvismeretei, sokoldalú munkássága, szellem-

És midőn e szent küszöbnél megállunk, hogy néhai nagyságos és főtisztelendő Markovich Jakab czimzetes kanonok, erzsébetvárosi kerületi főesperes, nyugalmazott gymnasiumi igazgató hült tetemeit a mulandóságnak örökre átadjuk, önkéntelen emez felkiáltás tolakodik ajkainkra: Oh némuljatok el megszentelt harangok! Ne hívjátok el tőlünk őt! Hagyjátok itt közöttünk, mi még halóporában is áldani, szeretni, tisztelni fogjuk őt nemzedékről nemzedékre!

Tudom ezt gondolja, ezt hangoztatja velem együtt minden egyes tagja e szép számú gyászkiéretnek és méltán; mert oly nagy kincset kell átadnunk az érzéketlen hideg földnek; oly megbecsülhetetlen értékű, nagy kincset hoztunk ide elásni, a minőhöz hasonlót, keveset rejtenek magukban a föld sötét, siket göröngyei.

Egy munkás és lélekemelő eseményekben gazdag élet ösvénye ért véget e sirgödör kezdeténél és mi, kik ez ösvény végpontját megpillantók, azon — soha megvigasztalódní nem tudó — gyászemlékkel távozunk e szent helyről, hogy Markovich Jakab, az egyház híu szolgája, a magyar tanügy hivatott apostola és legbuzgóbb munkása, az erzsébetvárosi latin szertartású egyházközség jó pásztora, szabad királyi Erzsébetváros minden áldozatra kész legnagyobb fia — nincs többé! . . .

Igen, kiégett a szív, mely az emberiség legszebb érdekeiért lángolt, dobogott; lezárult örökre a szem, mely mindig csak egy irányba tekintett fáradatlanul: azon reménynyújtó, vigasztermő irány felé, hol a tiszta erkölcs soha el nem hervadó virágai viritanak és az igazság üli diadalünnepét; pihen már az a szép és nagy gondolatokat termelt agyvelő, melyet két nagy nemzetnek: a magyaroknak és örménynek dicsősége érdekében, egy életen keresztül folytatott fáradozás sem szibbaszthatott el; s mely hasonlólag a delejtnék örökké ugyanazon két pont felé irányuló két sarkához, folytonosan e két ázsiai nép felé vonzódott, míg a kérlelhetlen halál hideg keze jéggé nem merevítette nemes vérért, azt a kis patakot, mely szerető szívet pár nappal ezelőtt még mozgásban tartja vala, és — a mi legfájdalmasabb! — elnémult örökre az ajk, mely az Isten mindkét házában: az iskolában és templomban félszázadon keresztül hirdette az igazságot: intett, tanított, a jóra buzdított téged, te tudatlan, bűnös emberi nem! . . .

Mi lesz a tollal, hová lesz a költő lantja, ha meghidegül a dalos ajk, megmerednek a kéz ujjai? Ki merne e kérdésre feleletet adni a legnagyobb fájdalomérzete nélkül e pillanatban, midőn egy történetírónak mézédés, regélő hangszerét érte az örökös elnémulás szomorú végzete? . . .

Igen, mert Markovich Jakab azon ritka nagy szellemi tehetségek közé tartozott, kiket két életpalya, melyeknek mindenike külön-külön is a középszerűségekből egy egész embert igényel — sem elgizithetett ki; s azért, míg atyai gonddal oktatta a legújabb nemzedéket, a 19-ik század gyermekeit, buzgón vezetgetve lelkes csa-

patát az erkölcsöknek s tudománynak útain; s míg az oltár számoljánál buzgó imákat rebegett s vérontás nélküli szent-áldozatait mutatta be az egek Urának: nem feledkezett meg a mult időkről sem.

Felidézgette mohos sirjaikból amaz, évezredek előtt élt hős alakokat, kik ott, a messze Keleten, az Ararát lábainál elterülő síkon küzdve, szíveik vérért mosolyogva öntötték ki a harcmező szent göröngyeire, hogy megóvják szeretett hazájukat, imádott nemzetük bölcsőjét a megsemmisüléstől; s midőn e hősök vonzó alakjait elenk állította, merészen odakialtotta a népirtó zsarnokságnak az örök igazság emez igéit: Egy nemzet, mely kebelében a civilizatio minden feltételeit megvalósította, egy nemzet, mely úgy anyagi, mint szellemi téren a létfenntartás eszközeit magának biztosította, — ha a túlerő nyomását kénytelen is tűrni ideig-óráig, — míg kebelében az ősi erények iránti tisztelet és romlatlan erkölcs él—megsemmisülni, nyom nélkül elenyészni nem fog soha, sőt a »koporsóból is kitör és eget kér.«

És e munkálkodása közben, nem törődött az anyagiakkal. Hadd sűröngjön-zajongjon körülötte a nyers tömeg; hadd törje magát és rohanjon örülként az emberiség a földi kincsekért; ő egész életében ellentétes irányban haladott ez áramlattal, fennen hirdetve, miként csak egy kincs van a világon, mit a rozsda, moly meg nem emészthet, mit orvkezek el nem ragadhatnak, mit a tűz el nem pusztíthat hamvasztó haragjában: és ez a kincs a tiszta erkölcsös hit elmőin táplálkozó tudomány.

E nagy gondolat által fellelkesítve, fáradatlanul gyűjtötte egész életében a szellemi vagyont, de nem azért, hogy úgy tegyen mint a farkas: hogy minél többet elrejtessen, elvonjon a forgalomból; hanem azért, hogy minél több szétosztanivalója legyen; mert ő gyönyörűségét lelte abban, ha üresen látta a szétosztott vagyon helyét.

Mint a gondos kézműves, ki nem fog addig üzlete folytatásához, míg az önálló munkálkodás igényelte műszerek birtokában nincs: úgy tett e nagy szellemi munkás néhai Markovich Jakab is.

Az édes anyai ajkáról eltanult magyar nyelv gyenge kalauz levén még az ő ifjú korában, ama nagy labyrinthuszövedékei között, melyekben a lángelmék, az eltűnt nagy nemzetek eltemetett kulturájának felkutatása körül fáradoznak, hogy a magyar és örmény nemzetek őskoráról a titokzatosság fátyolának fellebbentéséhez — erejéhez képest — ő is hozzájárulhasson: a tudományos buvárlat útján legbiztosabban vezető klasszikus nyelveken kívül, szorgalmasan tanulgatá Nyugat művelt nemzeteinek nyelveit, s vele, a magyaron és örményen kívül, a német, francia, olasz, oláh sajját nemzete édes nyelvén beszélhetett a tudomány és művészet mindazon fogalmairól, a mik maradandó nyomokat hagyának magok után a felvilágosodás történetének lapjain, s miket az emberi elme, a velők való foglalkozás ragyogó zománczával felékesített. És a

történettudomány kedvelője társalgást folytathat vele még tetemeinek elporladása után is, mert ő sokat érzett és gondolkozott, s érzeményeit és gondolatait nyom nélkül elröppenni nem hagyá.

Hisz nemcsak az iskolában adta tovább, élő szóval az ifjú, zsenge elme tiszta lapjára irogatván 45 éven keresztül a tudomány ama sarkigazságait, melyek az egyén földi boldogságát előmozdítani, eszközölni mindennél inkább hivatvák; nemcsak a szószekekről hirdette lángbuzgalommal, emelkedett szellemű, ritka, szép szónoklataiban Isten igéit, melyek a jövő élet örömeinek előízét, az üdvreményét már itt e földön megízleltetik a siralomvölgyének ama vándorával, kinek kebelében a hit szentegyházát nem döntötte porba még a korszellem anyagiasságot lehellő hideg fuvallata; hanem éjnapi fáradozásai eredményeit, tudományos buvárlatai édes gyümölcseit lejegyezgetve, kezébe adta az emberiségnek jeles irodalmi műveiben, mik által ázsiai honából, hite megőrzése céljából kivándorolt és a szép magyar hazában második otthont nyert — örmény testvéreinket örök halára kötelezte áldott emléke iránt.

És miért tanult, miért fáradozott 72 év hosszú során keresztül?

Megadja e kérdésünkre a feleletet e szó: hazafiság. A honfíui kötelmekről világos, tiszta fogalommal bírván—igen helyesen úgy értelmezte a polgár feladatát, hogy a hazáért minden tehetségeinket feláldozni kötelesség; és ha leghivebben kívánjuk szolgálni a hont, melynek szent földje táplál, szelleme átleng: törekednünk kell arra, hogy feljussunk a szellemi műveltség azon fokára, mely képessé tesz bennünket felfogni és megérteni egy nemzet legigazságosabb érdekeit, vele született és lelkéből kirihatatlan legszebb vágyait, áspirációit és a boldogság reményével kecsegtető nemes törekvéseit.

És valóban alig volt valaha gyermeke a Kárpátok házájának, ki lelkesebben szolgálta volna azt Markovich Jakabnál — és pedig nemcsak azért, mivel minden pályák között a tanári pálya első sorban az, mely a hazafíui kötelességek teljesítésére a legtöbb alkalmat nyújtja; hanem mert teljesen át volt hatva, minden ízében az érzelemtől, mely a költőt lelkesítette, midőn elzengte nemzetünk egyik legszebb imadalát, mely szerint:

»A nagy világon e kívül
Nincsen számodra hely:
Áldjon vagy verjen sors keze
Itt élned, halnod kell.«

Jó öregünk! ki bölcs tanfíruí buzgósággal ápolgattad itt, e nemes város kebelében a magyar nemzeti kulturának egy szerény, de hasznos oázisát. — fogadd hálás köszönetét az általad megteremtett és atyai bölcseséggel vezetett tanintézet tanári karának és tanuló ifjúságának azon nemes érdeklődésedért, melylyel törekvése-

ink iránt még, mint kórral küzdő, szenvedő is mindenha, életed végső pillanatáig viseltetél!

A fájdalom lesújtó érzetével látjuk eltűnni nagy alakodat, mint az Isten választott népe egykor Mózesét, midőn neki az ígért földjét megmutatta vala, s eltűnésed felett érzett sajtó bánatunkra csak az a hit nyújt némi enyhületet, hogy nemes, nagy szellemed közöttünk lebeg ezután is megóvándó bennünket pályánkon a tévedésektől, buzdítván feladatunk körének oly hű és pontos betöltésére, mely a te dicsőült szellemednek még a boldogok honában is örömet szerez.

Kérjed az Istent fenn a magasságban, hogy adjon erőt nekünk, gyarló utódaidnak nehéz és sok felelősséggel járó kötelmeink teljesítésére! Áldd meg szentelt kezeid poraival a mi munkánkat, hogy a nemzet virága, az ifjúság — mely tebenned legkegyesebb atyját és legigazabb barátját siratja — oly irányban vezetessék általunk, melynél fogva egykor annak egyedei a hazának és egyháznak diszei, virágai legyenek, s méltó büszkeségei e város közönségének, melyet te a legszebb örökséggel ajándékoztál meg: egy szép és virágzó tanintézetet hagyván annak örökül, mint szeretett szülővárosod, téged áldó lakossága szellemi és anyagi jólétének legbiztosabb alapkövét.

Imádkozzál felvirágzásáért e sokat szenvedett városnak, kérvén a mindenség Urát, hogy azon pirkadó hajnalt, melynek derengését látva, elmondhatád az öreg Simeonnal: »Most bocsásd el Uram szolgálodat, mert látták szemeim az Üdvözítőt« — tiszta derült nap váltsa fel, hogy az igazság szeretete és az Ur félelme, melyért egész életedben küzdöttél az anyagi jóléttel és a műveltség minden egyéb áldásaival, melyek boldoggá tehetik az emberi lelket, mind ezen, mind a más világon, öregbedjék benne az idők végeiglen.

És most, midőn átadjuk hideg tetemeidet a földnek ama kertben, melynek lakói közül oly sokat kisértél ide, miután elláttad a vallásos hit biztató malasztjával és a legszentebb útravalóval csüggedt lelkeiket; midőn elhelyezünk csendesen porladozó hivedig gyözedelmes anyaszentegyházának örökké tartó birodalmába, hol téged oly epedve várnak, a mily fájó szívvel bocsátunk el körünkől mi: azzal a vigasztaló hittel veszünk bucsút tőled: hogy túl a siron megláthatjuk egymást.

E viszontlátásig is adjon az Isten neked nyugodalmat és az örökké tartó világgóság fényeskedjék neked! Isten veled!

